

JOSEP MARIA COLOM

UN PIANISTA DE CULTE

Una autobiografia en converses
del pianista de pianistes

Oriol Pérez i Treviño

dinsic.com

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Josep Maria Colom. Un pianista de culte
1a edició: octubre 2023

© Oriol Pérez Treviño
© Josep Colom del Rincón
© DINSIC Publicacions Musicals, S.L.
email: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.com

Imprès a: ESTUGRAF Impresores, S.L.

Dipòsit legal: B 19768-2023
ISBN: 978-84-16623-84-6

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
email: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.com

dinsic.com

«La inspiració consisteix a estar obsedit per la cosa, a estar present en ella i a no conèixer el repòs fins que la cosa no ha rebut una forma artística i acabada. Però quan un artista està identificat fins a tal punt amb l'objecte, ell ha de saber oblidar la seva pròpia particularitat subjectiva i tot el que aquesta té de contingent i d'accidental, per submergir-se totalment en el seu tema».

Friedrich Hegel: *Estètica, capítol III*

«El poeta no està en possessió de crear sinó després de ser inspirat per un déu i de deixar de ser amo de la seva raó; mentre conservi la capacitat o facultat de la raó serà incapaç de crear una obra poètica... No són els poetes els qui diuen coses de tant valor i tan precioses sinó que és la mateixa divinitat la que parla i la que es deixa sentir per nosaltres a través d'ells».

Antoni Marí: *La voluntat expressiva*

«Hi ha algú, a les acaballes del segle XIX, algú que tingui una idea neta d'allò que els poetes de les èpoques fortes anomenaven inspiració? Si no és el cas, vull descriure-la. Per poc que conservéssim una engruna de superstició, amb prou feines podríem refusar el pensament de no ser sinó una encarnació, un portaveu, el mèdiu d'unes forces superiors. El concepte de revelació, si per revelació entenem que, tot d'una, amb una seguretat i una finor indicibles alguna cosa esdevé visible, audible, alguna cosa que ens commou en la intimitat més pre-

gona, ens trastoca, aquesta noció simplement descriu un estat de les coses. Se sent, no es busca; es pren, no es pregunta qui ho dóna; un pensament ens il·lumina com un esclat, amb una força que ens lliga, sense titubacions en la forma: no he tingut mai la possibilitat d'escollir. Un arrabassament de tanta tensió que de vegades es reabsorbeix en un torrent de llàgrimes en el qual les passes, de manera inconscient adés, es precipiten, adés s'alenteixen; una embranzida «fora d'un mateix»; on preservem la consciència més clara d'una munió de frisances sostingudes que ens arriben fins a les puntes dels dits dels peus: una profunditat de joia en què el més dolorós i més lúgubre no actua com a contrari sinó com a condicionat, provocat, com un color necessari al si d'aquest devesall de llum: un instint de relacions rítmiques que recobreix immenses esteses de formes: la durada, la necessitat d'un ritme ampli; aquí gairebé hi tenim la mesura aproximada de la força de la inspiració, una mena de compensació de la pressió i la tensió que alhora ens infligeix... Tot passa de manera involuntària, però passa com en un remolí de sentiment de llibertat, d'indeterminació, de puixança, de divinitat (sic)... El més remarcable és el caràcter involuntari de la imatge, una metàfora; tot es presenta com l'expressió més immediata, la més justa, la més simple. De debò que sembla, per recordar les paraules de Zaratustra, que les coses vinguin a oferir-se elles mateixes per servir de metàfora. (...). Aquesta és la meva experiència de la inspiració: no dubto que s'ha d'anar milers d'anys enrere per trobar algú que sigui capaç de dir-me. «També és la meva».

Friedrich Nietzsche: *Ecce homo*

A MANERA DE PRÒLEG

“Jo” no recordo quan vaig començar a recordar.

Potser algú ho recorda. Enhorabona.

“Jo”, aquesta imatge, aquesta idea que tinc del meu jo és una petita selecció de records. Molt petita. Calculo que tardaria unes hores a evocar tots els records que em confirmen que jo soc jo. Menys d’un dia. Setanta-sis anys necessitaria per a explicar cada detall de la meva vida. No els tindrè. Tampoc ho recordo tot, segurament hi ha autocensura.

“Jo” soc una història que m’explico a partir d’aquesta selecció de records, amb la meva “personalitat” feta d’inèrcies, de costums i de pors que poden canviar. (Què has fet? Tu no ets així, no et conec). Definitivament, no sé quan vaig començar a ser “jo”. Si és que ho soc.

L’Oriol volia biografiar-me. Sorpresa. És una bella mostra d’amistat. Em vaig deixar fer, encara que no li veia l’interès; però fa molt temps que ens coneixem, llegeixo regularment amb atenció els seus articles i els seus llibres perquè demostrin serietat, erudició, informació, interessos culturals molt amplis i idees pròpies. Em vaig deixar fer perquè sabia que estaria ben escrit, amb amistat i respecte i que posant-hi de la meva part potser aprendria alguna cosa.

Aviat ens vàrem adonar que una biografia a l'ús no seria possible. Un dia vaig llençar tots els programes i crítiques. No mantinc el meu currículum al dia. Guardo poques fotografies i m'he adonat que les poques que he guardat que tenen a veure amb la professió és perquè tenen a veure amb l'amistat. No he ajudat gens a fer una biografia. Falta documentació; i també he de reconèixer falta d'interès per part meva. M'interessa més la vida que la “meva” vida; un té la sensació de ser una càpsula de vida separada i en realitat som comunitats de bilions de cèl·lules que neixen i moren sense parar i que constantment interactuen amb l'entorn. I no ens en volem adonar. Volem ser “nosaltres mateixos”.

Així que no tenim una biografia. És un llibre de converses; amb mi, amb la meva germana i amb amics companys de professió que em coneixen de fa temps.

He llegit el llibre. Els esdeveniments que s'evoquen, si s'ordenen, són un inici, un esborrany de biografia; una història que es creua amb altres històries. Una vida com tantes. Curiós que m'ha vingut aquesta expressió. El meu pare, quan tenia aproximadament l'edat que tinc ara, va escriure una autobiografia i va repartir fotocòpies de l'original mecanografiat entre fills, familiars i alguns amics. El títol que li va donar era: *Una vida com tantes*. Potser aquest seria un dels títols o subtítols possibles per aquest llibre.

I doncs per què pianista de culte? Per què la majoria d'entrevistats semblen d'acord amb aquesta denominació que l'Oriol ha volgut posar al títol i que crea tanta expectativa? En tot cas a mi em desperta molta curiositat.

Està clar que projecto més o menys inconscientment una imatge de persona “molt especial”; el meu entorn familiar va aconseguir que m'ho cregués i de rebot he fet que molts s'ho creguin. M'ha sigut còmode estar en el “meu” món i fer creure que era molt especial perquè em deixessin tranquil. Però és evident que tots som especials, movent-nos constantment en coordenades d'espai i temps úniques en l'univers, però tots equivalents com a éssers humans malgrat que amb diferents capacitats, activitats i “destins”. Ja no vull estar tranquil, vull estar despert; però sovint em ve la son encara i s'hi està bé en el “meu” món. Inèrcies.

Resumint, no em veig en absolut com sembla que em veuen els altres. Cert que no puc tenir perspectiva. És sabut que l'ull no pot veure l'ull, ni tan sols el company. Cap de les visions és completa. Entre totes podem començar a construir el puzzle; però ens falten moltes peces i algunes les tinc amagades perquè no m'agraden; no encaixen amb allò de Pianista de Culte, però naturalment que al meu ego (per fi en llatí!) li agrada el títol, és clar que sí.

Dit tot això crec que és un bon llibre, amb reflexions de l'Oriol i dels que intervenim en el llibre que poden ser d'interès. Són mirades des de llocs diferents sobre la vida

i la música; la meva persona és un pretext per, a vegades, arribar a consideracions més generals. Però, per ser sincer, si algú creu que el llibre l'ajudarà a saber qui soc més val que no hi perdi el temps, perquè jo mateix no ho sé; em podria definir com a ésser humà, però tampoc tinc clar en què consisteix això. Ens comportem de tantes maneres, i algunes tan estranyes...

Ara bé, si el llibre no ens ajuda a saber qui soc potser ens ajudarà a saber què miro i què no miro, o què veig sense mirar. De petit, un ambient familiar “com tants” contaminat amb conflictes emocionals “com tants” i dels que una mica es parla en el llibre em va impulsar a refugiar-me dintre d'una closca; però la música, amb la seva vibració, va obrir una escletxa per la qual entra el misteri; si aquest llibre desperta en algú interès a mirar en la mateixa direcció que escolti els meus CD, vegi vídeos, vagi als meus concerts; mentre toco no parlo. Abans i després sí, perquè fa por trencar closca i sortir a camp obert, sense direccions senyalitzades.

En el de Tao diu: qui sap no parla, qui parla no sap. Jo estic parlant, ergo... Arribat aquí més val callar.

Josep Maria Colom

Índex

A manera de pròleg	7
Josep Maria Colom: la necessitat interior d'un pianista de culte	13
Des dels inicis fins als primers recitals.....	25
L'encontre amb Joan Guinjoan i París.....	41
Una conversa amb els germans Maria Lluïsa i Josep Ma Colom	57
Un dinar-diàleg amb Javier Perianes	83
De mestres i deixebles o la consciència d'una tradició	103
«Jo sóc un apàtrida amb un passaport espanyol de conveniència»	117
En Josep està sempre dins de la música i, de vegades, fora del món	127
La música de cambra és una expansió de l'amistat ...	135
La confessió d'una revelació en una trobadà de vells amics	145
En Josep Maria és un artista íntegre, autèntic i obert	151
Annex.....	159
Repertori a solo	159
Música de cambra	165

Música vocal	172
Repertori amb orquestra.....	172
Discografia	174
Intèrprets i directors amb els que Josep Colom ha treballat	177
Deixebles de Josep Colom	178
Agraïments	181

JOSEP MARIA COLOM:
LA NECESSITAT INTERIOR D'UN PIANISTA DE CULT

Em sembla que no m'equivoco gaire si escric com, en el transcurs de més de dos anys d'entrevistes amb Josep Maria Colom (Barcelona 1947), més que realitzar un seguit d'entrevistes esporàdiques, més o menys continuades en el temps, i prendre apunts, he pensat. He pogut pensar ja no només en els perquès de la meva relació amb el pianista Josep Maria Colom com a entrevistador, i com a biògraf indirecte a través de confeccionar aquesta autobiografia en converses, sinó també en adonar-me que estava al davant d'un autèntic artista de culte. I escric artista, i no pas pianista, perquè, com podrà llegir el lector, Josep Maria Colom també ha conreat l'art de la composició musical, possiblement per la mateixa necessitat, definida pel pintor i teòric de l'art Vassily Kandinsky (1866-1944) com a, «interior». És aquesta mateixa necessitat interior per compondre la que havia portat a Josep Maria Colom, en el seu moment i com podrem veure, a voler cercar la seva pròpia veu amb la interpretació musical.

Pianista de culte i necessitat interior. Heus aquí dues categories taxonòmiques per començar a situar a un inter-